

<http://www.luju.ro/inalta-curte-isi-bate-joc-de-arestatii-nevinovati-incalcare-flagranta-a-drepturilor-omului-ce-daca-acuzatii-sunt-achitati-printr-un-ril-odios-judecatorii-iccj-impiedica-despagubirea-victimelor-arestarilor-pana-nu-obtin-o-alta-hotarare-care-sa-declare-ares>

INALTA CURTE ISI BATE JOC DE ARESTATII NEVINOVATI – Incalcare flagranta a Drepturilor Omului. Ce daca acuzatii sunt achitati! Printr-un RIL odios, judecatorii ICCJ impiedica despagubirea victimelor arestarilor, pana nu obtin o alta hotarare care sa declare arestarea lor ilegala:

"Pronuntarea unei hotarari de achitare nu atribuie implicit si un caracter nelegal masurii preventive privative de libertate... Nelegalitatea privarii de libertate trebuie stabilita prin hotararile instantelor penale"

Scris de Elena DUMITRACHE | Data: 22.04.2018 12:25

Nu mai conteaza ca o persoana care a fost tinuta luni de zile in arest este in final achitata definitiv. Ea nu isi poate obtine despagubirile de la Statul roman pana nu obtine o alta hotarare judecatoreasca in materie penala care sa declare ca arestarea sa a fost una ilegala. Asa au hotarat 25 de judecatori ai Inaltei Curti, condusi de vicepresedinta Gabriela Bogasiu (foto) printr-o Decizie luata intr-un Recurs in interesul legii (**vezi facsimil**), in care au adaugat la lege si si-au construit propria imunitate ca sa nu raspunda in cazurile in care, atunci cand dau arestari cu usurinta pe dosare lipsite de probe ale procurorilor, sa nu se ajunga la actiuni in regres contra lor. Pentru propria lor imunitate, judecatorii care au solutionat RIL-ul au lovit in drepturile persoanelor arestate carora le-au conditionat primirea de despagubiri de obtinerea in prealabil a unei hotarari judecatoresti in materie penala care sa stabileasca faptul ca arestarea lor a fost ilegala. Cu ce drept si-au permis niste judecatori sa incalce dreptul persoanelor de a fi despagubite atunci cand in mod nejustificat li s-au furat luni sau ani de libertate?

In practica, este aproape imposibil ca o persoana achitata sa obtina o hotarare penala care sa stabileasca faptul ca arestarea sa a fost ilegala, in conditiile in care, dupa ani de zile de umblat prin tribunale pana ajunge sa fie achitata definitiv, mai trebuie sa astepte alti ani de zile ca un procuror si niste judecatori sa finalizeze un proces de constatare a unei arestari nelegale. Apoi mai urmeaza alti circa trei, patru ani pentru respectivul ceatean sa umble prin instantele civile in procesele de despagubire cu Statul roman ca sa i se plateasca daunele suferite. Nicaieri in lege nu se conditioneaza in cazul unei persoane care a fost arestata sau care a facut inchisoare pe nedrept primirea de despagubiri de existenta unei alte hotarari judecatoresti care sa stabileasca faptul ca a fost privata nelegal de libertate.

lata cum Inalta Curte, care desi trebuie sa aplice legea si sa se supuna ei, a ajuns sa faca ea legea printr-o decizie RIL, care este obligatorie pentru orice judecator din Romania sub sanctiunea raspunderii pentru abaterea disciplinara prevazuta de art. 99 lit. s) din Legea 303/2004. **Lumeajustitiei.ro cere Parlamentului Romaniei ca in cadrul modificarilor la Codurile penale, aflate in prezent in dezbateri, sa faca modificarile cuvenite in lege pentru ca aceasta decizie RIL sa ramana fara efecte. Este absolut necesara stabilirea prin lege ca o persoana care a fost privata nejustificat de libertate sa fie despagubita automat, fara sa mai fie obligata sa alege ani de zile prin parchete si instante ca sa obtina o hotarare care sa stabileasca ca a fost privata abuziv de libertate.** Decizia RIL incalca flagrant drepturile omului intrucat ea impiedica accesul la justitie, mai precis, il impiedica pe cetatean sa dea statul roman in judecata pe cale civila pentru obtinerea de despagubiri pentru ca a fost arestat nelegal, conditionandu-l de existenta unei alte hotarari care in practica este aproape imposibil de obtinut. Si daca ar fi posibila ar presupune trecerea unui timp indelungat de minim 3 ani.

COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Decizia nr. 15/2017 din 18/09/2017

Dosar nr. 935/1/2017

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 946 din 29/11/2017

Gabriela Elena Bogasiu - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Lavinia Curelea - președintele delegat al Secției I civile
Eugenia Voichecki - președintele Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale
Aurelia Rusu - judecător la Secția I civilă
Beatrice Ioana Nestor - judecător la Secția I civilă
Paula C. Pantea - judecător la Secția I civilă
Doina Popescu - judecător la Secția I civilă
Mihaela Paraschiv - judecător la Secția I civilă
Nicoleta Țândăreanu - judecător la Secția I civilă
Iulia Manuela Cîrnu - judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță - judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănică Teau - judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Dorin - judecător la Secția a II-a civilă
Valentina Vrabie - judecător la Secția a II-a civilă
Simona Elena Cîmău - judecător la Secția penală
Angela Dragne - judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog - judecător la Secția penală
Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală
Stefan Pistol - judecător la Secția penală
Daniel Grădinaru - judecător la Secția penală
Dana Ianna Vartires - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ana Hermina Ianțu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul competent să judece recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 935/1/2017 este constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Regulamentul).

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror Antonia Constantin.

Decizia RIL împiedica accesul la Justiție

Asfel, într-o decizie pronunțată în urma examinării unui recurs în interesul legii, **completul condus de vicepreședinta ICCJ, judecătoria Gabriela Elena Bogasiu (foto) a stabilit ca o hotărâre de achitare într-o cauză în care au fost dispuse măsuri preventive pe parcursul procesului penal nu atribuie "implicit și un caracter nelegal măsurii preventive privative de libertate"**. În motivarea RIL-ului, instanța supremă precizează ca nelegalitatea măsurilor preventive privative de libertate dispuse pe parcursul procesului penal în care a fost pronunțată soluția de achitare nu poate fi dedusă din soluția pronunțată de instanța investită cu soluționarea în fond a cauzei, ci trebuie constată de organele competente prin raportare la prevederile legale aplicabile în materie în timpul procesului penal și nu ulterior. **Concluzionând, Înalta Curte a stabilit ca "achitarea reclamantilor dispusă în procesul penal nu echivalează automat cu nelegalitatea măsurii arestării preventive, întrucât nelegalitatea privării de libertate trebuie stabilită prin hotărârile instanțelor penale".** Asadar, posibilitatea îndreptării împotriva Statului pentru repararea prejudiciilor suferite în timpul arestării, după ce a fost obținută achitarea în cauză, va deveni imposibilă, dacă instanța penală nu s-a pronunțat explicit asupra legalității acesteia.

Drepturile fundamentale sunt un lux și în caz de achitare. Un inculpat achitat nu va putea să obțină

recunoasterea posibilitatii de reparare a prejudiciului, daca instanta penala nu se pronunta pe legalitatea masurii preventive

Solutia se regaseste in Decizia nr. 15/2017 din 17 septembrie 2017 privind examinarea recursului in interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curtii de Apel Timisoara referitor la modul de interpretare a sintagmei "stabilirea caracterului nelegal al arestarii preventive din cuprinsul art. 539 alin. (2) din Codul de procedura penala, pronuntata in dosarul nr. 935/1/2017 si publicata in Monitorul Oficial, Partea I nr. 946 din 29 noiembrie 2017", criticandu-se de catre CA Timisoara faptul ca in practica instantelor nu exista un punct de vedere unitar cu privire la modul de interpretare a articolului 539 alin. (2) CPP.

Cu prilejul solutionarii recursului in interesul legii, Inalta Curte a pus in discutie prevederile articolul 539 alin. (2) din Codul de procedura penala in forma in care a fost analizat de judecatorii Curtii Constitutionale a Romaniei. In acest sens, Inalta Curte a facut referire la **Decizia nr. 48 din data de 16 februarie 2016 in care CCR** a dispus respingerea exceptiei de neconstitutionalitate a art. 539 alin. (2), stabilind ca *"legiuitorul a conditionat repararea pagubei in cazul privarii nelegale de libertate de stabilirea acesteia prin ordonanta a procurorului, prin incheierea definitiva a judecatorului de drepturi si libertati sau a judecatorului de camera preliminara, precum si prin incheierea definitiva sau hotararea definitiva a instantei de judecata investita cu judecarea cauzei, dupa caz"*. Aceasta conditionare, precizeaza Curtea Constitutionala, obliga organele judiciare sa se pronunte prin incheieri definitive *"cu privire la caracterul nelegal al masurilor preventive privative de libertate dispuse pe parcursul procesului penal, inclusiv in etapele anterioare celei in care se pronunta hotararea definitiva si care au facut obiectul controlului pe calea contestatiei, sau care ar fi putut fi contestate, conform prevederilor art. 204-206 din Codul de procedura penala."*

In practica insa, in majoritatea cauzelor penale finalizate prin solutii de achitare, instanta se pronunta doar pe legalitatea masurilor preventive in curs de executare, nu si cu privire la masurile preventive care au incetat anterior pronuntarii. S-a pus astfel in discutie posibilitatea ca masura preventiva care ar fi fost justificata la momentul adoptarii, a fost "articulata" pe un mekansim procedural care a permis achitarea, astfel ca este necesar ca aceasta sa fie evaluata ca "neavenita" si considerata ca temei al reparatiei materiale.

Mai mult, trebuie precizat ca in prezent, in dreptul roman, exista o singura procedura recunoscuta de lege pentru repararea prejudiciilor, prevazuta la art. 399 CPP, respectiv atunci cand se constata ca arestarea a fost expres declarata ca nelegala.

Curtea de Apel Timisoara: "Cercetarea conditiei nelegalitatii masurii privative de libertate ar trebui sa cada in sarcina instantei civile investite cu solutionarea cererii de despagubire"

In cadrul motivarii Deciziei nr. 15/2017 din 17 septembrie 2017, Inalta Curte a analizat si sustinerile Curtii de Apel Timisoara, ca instanta care a solicitat solutionarea spetei, Colegiul CA Timisoara invocand ca "cercetarea conditiei nelegalitatii masurii privative de libertate ar trebui sa cada in sarcina instantei civile investite cu solutionarea cererii de despagubire". La randul lor, ale instante nationale au apreciat ca atata timp cat caracterul nelegal al masurii privative de libertate a fost stabilit de o instanta penala, reevaluarea acestui aspect de catre o instanta civila ar fi contrara normelor procesual penale ale art. 539 CPP.

Astfel, fiind vorba despre o practica neunitara la nivelul instantelor nationale problema nu a intrat sub incidenta Curtii Constitutionale, ci sub incidenta Inaltei Curti care, prin Decizia pronuntata, nu a facut decat sa restranga si mai mult aplicabilitatea procedurii de repararea prejudiciilor de catre persoanele care au fost arestate, iar apoi achitate.

Aceasta intrucat, **in practica, instantele penale se pronunta pe masurile preventive privative de libertate folosind formulari generale privitoare la gravitatea faptelor si a inculpatilor, o analiza superficiala a faptelor si problemelor de drept** si de fapt pe care le impune speta in cauza, limitandu-se la oportunitatea masurii arestarii preventive in raport de acuzatiile aduse de Parchet, de "suspiciunile rezonabile" si de solicitarile pe care procurorii le fac in instanta.

Fata de aceasta situatie sunt importante de amintit **prevederile Conventiei Europene a Drepturilor Omului, care la articolul 5 paragraful 5 stabileste ca statele membre sunt indreptatite sa ofere, prin legislatia interna, o protectie juridica sporita libertatii individuale, prin reglementarea dreptului la reparatii si in alte situatii decat cele expres rezultate din norma de la art. 5 paragraful 5 din Conventie.**

Amintim normele internationale pentru a constata ca Inalta Curte, desi le-a invocat, nu pare sa fi tinut cont de aceste prevederi, in conditiile in care, dupa RIL-ul pronuntat prin Decizia nr. 15/2017, a transformat repararea prejudiciilor cauzate prin arestarea preventiva in cauzele finalizate cu achitare intr-o iluzie.

Iata ce a retinut Inalta Curte de Casatie si Justitie prin Deciziei nr. 15/2017 din 17 septembrie 2017:

"Inalta Curte de Casatie si Justitie – Completul competent sa judece recursul in interesul legii retine ca sintagma 'instanta de judecata investita cu judecarea cauzei' se refera doar la instanta penala investita cu judecarea cauzei in prima instanta sau apel ori, eventual, cu o cale extraordinara de atac.

Nu se poate admite ca legiuitorul, folosind aceasta sintagma, a avut in vedere si o instanta civila, intrucat instanta investita cu judecarea cauzei este cea competenta sa solutioneaza conflictul de drept dedus judecatii, in fata careia s-a exercitat actiunea penala si care a luat una dintre masurile preventive privative de libertate prevazute in Codul de procedura penala. De altfel, din cuprinsul dispozitiei citate reiese ca legiuitorul a enumerat organele judiciare penale care au competenta de a se pronunta asupra legalitatii unor astfel de masuri preventive, precum si actele procesuale prin care o pot face.

Pe de alta parte, in dispozitiile Codului de procedura penala legiuitorul a folosit de fiecare data sintagma 'instanta de judecata' sau 'instanta pentru a desemna instanta penala (...) si ori de cate ori s-a referit la instanta civila a denumit-o in mod expres astfel. (...)

Prin dispozitiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedura penala legiuitorul a prevazut obligatia pentru organele judiciare penale de a verifica legalitatea masurilor preventive in cauza, in tot cursul procesului penal, pana la pronuntarea unei hotarari definitive asupra fondului cauzei, fapt retinut si in pronuntarea unei hotarari definitive asupra fondului cauzei, fapt retinut si in jurisprudenta recenta a Curtii Constitutionale (Decizia nr. 48 din 16 februarie 2016 si Decizia nr. 271 din 10 mai 2016).

Asadar, organele judiciare penale au obligatia (prevazuta in textele de lege mentionate in sectiunea anterioara) de a face un examen al legalitatii masurii preventive privative de libertate (pe langa cel al necesitatii si proportionalitatii) in tot cursul procesului penal, cat timp aceasta masura este in fiinta.

De asemenea, impotriva incheierilor prin care instanta dispune asupra masurilor preventive pot formula contestatie inculpatul si procurorul. Instanta investita cu solutionarea contestatiei are obligatia de a face un examen al legalitatii masurii preventive privative de libertate, putand dispune oricare dintre solutiile prevazute de lege. Totodata, incheierile prin care aceste organe judiciare dispun cu privire la masurile preventive sunt motivate sub toate aspectele, inclusiv in ceea ce priveste legalitatea luarii, prelungirii ori mentinerii acestora. In final, daca masura preventiva privativa de libertate se mentine pana la solutionarea pe fond a cauzei, instanta investita cu solutionarea acesteia este obligata sa faca o noua evaluare cu privire la legalitatea masurii preventive, conform dispozitiilor art. 399 alin. (1) din Codul de procedura penala.

Rezulta asadar ca organele judiciare penale au obligatia de a se pronunta cu privire la legalitatea masurii preventive privative de libertate. Or, pornind de la aceasta premisa legala, care se verifica si in practica instantelor, se retine ca instantele civile nu pot sa efectueze un examen de legalitate asupra masurilor preventive, atunci cand sunt investite cu cererea intemeiata pe dispozitiile art. 539 alin. (1) din Codul de procedura penala. Un argument in plus in acest sens este si dispozitia din art. 541 alin. (2) din Codul de procedura penala, prin care se prevede ca actiunea poate fi introdusa in termen de 6 luni de la data ramanerii definitive a hotararii instantei de judecata, precum si a ordonantei sau incheierii organelor judiciare prin care s-a constatat eroarea judiciara, respectiv privarea nelegala de libertate.

Pe de alta parte, analiza eventualului caracter nelegal al arestarii unei persoane, ulterior ramanerii definitive a hotararii judecatoresti de condamnare (in faza de executare a pedepsei), se poate realiza de asemenea de catre instanta penala pe cale contestatiei la executare, reglementata in dispozitiile art. 597-599 din Codul de procedura penala. Astfel, potrivit art. 598 alin. (1) din Codul de procedura penala, contestatia impotriva executarii hotararii penale se poate face in urmatoarele cazuri: "a) cand s-a pus in executare o hotarare care nu era definitiva; b) cand executarea este indreptata impotriva altei persoane decat cea prevazuta in hotararea de condamnare; c) cand se iveste vreo nelamurire cu privire la hotararea care se executa sau vreo impiedicare la executare; d) cand se invoca amnistia, prescriptia, gratierea sau orice alta cauza de stingere ori de micșorare a pedepsei." Legat de cazurile in care se poate formula contestatie la executare, trebuie subliniat ca acela prevazut la art. 598 alin. (1) lit. c) teza a doua din Codul de procedura penala, respectiv "cand se iveste (...) vreo impiedicare la executare", este foarte cuprinzator, permitand analiza inclusiv a eventualului caracter nelegal al detentiei. (...)

Asadar, standardul probatoriului pentru luarea unei masuri preventive privative de libertate este mult mai scazut decat cel necesar pentru pronuntarea unei hotarari de condamnare, situatie in care din probatoriul administrat trebuie sa rezulte dincolo de orice indoiala rezonabila ca fapta exista, este infractiune si a fost savarsita de condamnat.

De altfel, Curtea Europeana a Drepturilor Omului, in jurisprudenta sa, interpretand dispozitiile art. 5 paragraful 1 din Conventie, a stabilit ca faptele care dau nastere la banuiele care justifica arestarea persoanei in cauza nu trebuie sa fie de acelasi nivel ca acelea necesare pentru justificarea unei condamnari sau chiar pentru a fundamenta o anumita acuzatie; acestea au a fi probate in faza ulterioara a urmaririi penale angajate impotriva persoanei retinute. Absenta inculparii sau a trimiterii in judecata a acestei persoane nu presupune, in mod necesar, ca o privire de libertate pentru existenta unor banuiele legitime de savarsire a unei infractiuni nu ar fi conforma scopului dispozitiilor art. 5 paragraful 1 lit. c); existenta acestui scop trebuie privita independent de realizarea lui, pentru ca textul discutat nu impune ca politia sau autoritatea care dispune arestarea sa fi adunat probe suficiente pentru a formula o acuzatie completa, sau in momentul arestarii, sau pe timpul retinerii provizorii, care este limitata in timp.

Asadar, rezulta ca pronuntarea unei hotarari de achitare nu atribuie implicit si un caracter nelegal masurii preventive privative de libertate dispuse in cauza respectiva. Caracterul nelegal al masurii preventive dispuse in cauza trebuie stabilit doar de catre organele judiciare penale enumerate in dispozitiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedura penala, prin actele procesuale mentionate in acesta.

Caracterul nelegal al masurii preventive privative de libertate nu poate fi dedus din solutia pronuntata in solutionarea conflictului de drept penal de catre instanta investita cu solutionarea in fond a cauzei, ci trebuie constat de organele competente prin raportare la prevederile legale aplicabile in materie.

Concluzionand, achitarea reclamantilor dispusa in procesul penal nu echivaleaza automat cu nelegalitatea masurii arestarii preventive, intrucat nelegalitatea privarii de libertate trebuie stabilita prin hotararile instantelor penale.

Pentru toate aceste considerente,

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE

In numele legii

DECIDE:

Admite recursul in interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curtii de Apel Timisoara si, in consecinta, stabileste ca:

In interpretarea si aplicarea dispozitiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedura penala, caracterul nelegal al masurilor preventive privative de libertate trebuie sa fie constatat explicit prin actele jurisdictionale prevazute in cuprinsul acestuia. Hotararea judecatoreasca de achitare, prin ea insasi, nu poate constitui temei al stabilirii caracterului nelegal al masurii privative de libertate.

Obligatorie, potrivit dispozitiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedura civila.

Pronuntata in sedinta publica astazi, 18 septembrie 2017.

VICEPRESEDINTELE INALTEI CURTI DE CASATIE SI JUSTITIE

GABRIELA ELENA BOGASIU"

[*Cititi aici integral Decizia nr. 15/2017 din 17 septembrie 2017 a Inaltei Curti de Casatie si Justitie](#)